גליון מז | פרשת וירא | תשפ"ו

העלון מוקדש לעילוי נשמת
מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז
זצוק"ל

חזקו ויאמץ לבבכם

שיעורו השבועי של מו"ר ועט"ר הגאון הגדול הרב צמח מאזוז שליט"א

השיעור משודר מידי שבוע בערוץ "קול ברמה" ביום ראשון בשעה 20:00 נמסר ביום ראשון י"א מרחשון תשפ"ו

מעשה אחד - ושכר עד אין סוף

מדוע מפרטת התורה היכן התגלה ה', והאם יעלה על הדעת שאברהם נטל עצה מחבריו אם לקיים מצות ברית מילה? איזה 'סעיף' צריך לקפוץ לנו בבוקר מול העינים, והיכן ראינו שה' שילם לאברהם על מעשה אחד במשך ארבעים שנה? האם אפשר למדוד מצוות, ומה היינו עושים אם היו אומרים לנו שמרן רבנו עובדיה יבוא לבקר בביתנו?

בשמים סופרים הכל

נאמר כמה דברי חיזוק לעשות נחת רוח להקב"ה[1]. אנחנו נמצאים בפרשת וירא. בפרשה הזאת יש יסוד גדול בעבודת ה'.

רבותינו אומרים בפרקי אבות (פרק ב' משנה א'), "רבי אומר... הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות" - אדם לא יודע מה השכר שהוא יקבל על כל מצוה ומצוה, לכן גם מצוה שנראית בעיני האדם כמצוה קלה ופשוטה, עליו לרוץ ולקיימה כמצוה גדולה וחמורה. "הוי זהיר במצוה קלה - כבחמורה!".

כאילו היא הגדולה ביותר!

אמנם ה' יתברך לא גילה לנו מהו השכר שנקבל עבור כל מצוה ומצוה, אבל יש שתי מצוות שהתורה גילתה לנו את השכר שנקבל עליהם.

המצוה הראשונה היא כיבוד הורים. התורה אומרת: "כבד את אביך ואת אמך, **למען** יארכון ימיך" (שמות כ', י"ב). מצות כיבוד הורים היא מצוה קשה מאד. כל חיי ההורים אדם חייב במצוה הזאת, והשכר על המצוה הגדולה הזאת הוא אריכות ימים.

מנגד, המצוה השניה שהתורה גילתה לנו את שכרה, היא מצות שילוח הקן. התורה אומרת: "שלח תשלח את האם, ואת הבנים תקח לך, למען ייטב לך והארכת ימים" (דברים כ"ב, ז'). מצות שילוח הקן היא מצוה קלה ביותר. אדם מגיע בלילה כאשר האמא דוגרת על הביצים, מפריח את היונה, לוקח את הביצים וזוכה לאריכות ימים.

בשתי מצוות פירטה התורה שכר של אריכות ימים, אחת קלה ואחת קשה. ללמד את האדם שהוא אינו יכול לקטלג כל מצוה ולומר, "המצוה הזאת שווה הרבה, זו שווה פחות", אלא עליו לראות כל מצוה ומצוה - כאילו היא המצוה הגדולה והחשובה ביותר, כי יתכן מאד שהוא טועה בהבחנה.

בפרהסיא או בצנעה?

והנה בתחילת הפרשה נאמר: "וירא אליו ה' באלני ממרא" (י"ח, א'), מה זה 'אלוני ממרא', מי זה '**ממרא**'? התורה סיפרה לנו בפרשה קודמת (לעיל י"ד, י"ג) שהיו לאברהם אבינו שלושה בעלי ברית, ענר, אשכול וממרא, וכאן זכה ממרא שה' יבקר את אברהם בחלקו. ממרא זכה לביקור של מלך מלכי המלכים. אם היו אומרים לאדם שמרן רבנו עובדיה יוסף או מרן ראש הישיבה יבואו לבקר בביתו, כמה היה שמח? כמה היה מאושר? כאן ממרא זוכה לביקור של הקב"ה! למה? מדוע זכה לזה?

רש"י ז"ל כתב ע"פ המדרש (בראשית רבה פרשה מ"ב אות ח'), הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך ה' נגלה לאברהם בחלקו. המדרש לא כתב שממרא נתן לו עצה ש**יעשה** ברית מילה, אלא 'נתן לו עצה **על המילה**', מה הכוונה? אומרים רבותינו, אברהם אבינו שהתנסה בעשרה ניסיונות - ועמד בכולן - ודאי שרצה למול את עצמו, אחרי שה' ציוה אותו אין שום שאלה בכלל, אלא שהסתפק אברהם מה הנכון, האם כדאי לעשות את הברית בפומבי, בגלוי, בפרהסיא, שכולם יראו שהוא עושה את רצון ה'[2], או שעדיף שימול את עצמו בסתר, בלי שאנשים ידעו מזה, כדי שלא יתרחקו ממנו ויאמרו, אנחנו לא מתקרבים לאדם הזה, הוא עושה דברים מוזרים, הוא חובל בגוף שלו, ואז נמצא שאברהם חלילה הפסיד אותם, כבר לא יוכל לקרב אותם להכיר את ה'.

זה היה הספק של אברהם. לא אם לעשות ברית מילה או לא. אחרי שה' ציוה אין שאלות. אלא שאל וחיפש עצה משלשת

---

[1] יהי רצון שיהיה לימוד זה לעילוי נפש רוח ונשמה של מר אחי, **רבי מאיר מאזוז בן מרת אמי כמסאנה חנה** עליהם השלום. וכן לעילוי נפש רוח ונשמה של הגאון הגדול והמופלא **רבי משה לוי בן רחל** שהיום (י"א במר חשון) יום פקודתו. יהי רצון שיהיו נשמותיהם צרורות בצרור החיים, אמן.

[2] אברהם אבינו היה מוכן לעשות ברית מילה בגיל תשעים ותשע, אף שלא היה מוהל כמו שיש היום וידע שהוא יצטרך למול את עצמו. ולא זו בלבד, אלא שאז גם לא היו תרופות שעוצרות את הדם כמו שיש היום. אברהם היה מוכן לעשות הכל בשביל ה' יתברך!

חבריו, באיזה אופן נכון לעשות את הברית בפרהסיא או בצנעה.

שכר עצה טובה...

באותה עת אמר ממרא לאברהם, "אל תפחד"[3]. 'כי עמך ה' אלקיך בכל אשר תלך', הקב"ה יסדר וידאג שהמצוה הזו לא תפריע. כולם ימשיכו להתקרב ולהידבק בך, למרות שתמול את עצמך בגלוי. מחמת העצה 'הפשוטה' שנתן ממרא לאברהם, זכה שהקב"ה ביקר את אברהם דוקא בחלקו. זה בדיוק דברי המשנה שפתחנו, "והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות". על עצה קלה כזאת - קיבל שכר מופלג!

כל מעשה נרשם!

ממשיכה התורה ומספרת: "וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו" (שם ב'). ולכאורה יש להבין מדוע התורה מדגישה "וישא עיניו וירא", התורה היתה יכולה להשמיט מילים אלו ולומר, 'וירא והנה שלשה אנשים', הרי פשוט שאדם שרוצה לראות דבר מסוים, צריך להרים את העיניים ולהביט לאותו כיוון?

אלא שוב באה התורה ללמד אותנו את היסוד האמור במשנה: "והוי זהיר במצוה קלה" - גם על מעשה קל וקטן של הרמת העיניים, אתה עתיד לקבל שכר. על כל מעשה קטן, על כל מצוה אפילו קטנה - עתיד האדם לקבל שכר רב ועצום. כל שנה כאשר עם ישראל יגיעו לפרשת וירא, יקראו שאברהם אבינו התאמץ והרים את עיניו בשביל לראות את המלאכים, ובזה ידעו וילמדו שיש שכר טוב על כל פעולה ומעשה, אפילו על מעשה קטן.

אילו היו יודעים

את אותו יסוד אנחנו מוצאים גם בפרשת וישב נאמר: "וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם, וַיֹּאמֶר לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ" (בראשית ל"ז, כ"א), ראובן ראה ששמעון ולוי רוצים להרוג את יוסף, אמר להם: "אַל תִּשְׁפְּכוּ דָם. הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר, וְיָד אַל תִּשְׁלְחוּ בוֹ. **לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם, לַהֲשִׁיבוֹ אֶל אָבִיו**" (שם כ"ב). רבותינו אומרים (רות רבה פרשה ה' אות ו'), אילו היה יודע ראובן שהתורה תכתוב עליו, "למען הציל אותו מידם", לא היה אומר להשליך את יוסף לבור, אלא היה תופס בעצמו את יוסף שומר עליו, ומוליך אותו על כתפיו בחזרה לידי יעקב אביו.

עוד אומר המדרש. כאשר בועז נתן לרות המואביה לאכול, אילו היה יודע שעתיד להיכתב עליו, "וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי, וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר" (רות ב', י"ד), לא היה מביא לה רק מעט אוכל, אלא עגלות מפוטמות היה מאכיל אותה!

התורה מלמדת אותנו, שהאדם צריך לדעת ולהאמין שעל כל מעשה טוב שיעשה - עתיד הוא לקבל שכר.

גם אני ירוץ!

ממשיכה התורה ואומרת: "וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה" (שם). התורה לא אמרה, 'הלך לקראתם', אלא "וירץ", גם על הריצה מגיע לאברהם שכר! מרן רבנו יוסף קארו פסק בשלחן ערוך (סימן צ' סעיף י"ב): "**מצוה לרוץ** כשהולך לבית הכנסת, וכן לכל דבר מצוה". בבוקר כאשר אני יוצא מהבית לתפילת שחרית, אני הולך כדרכי, אבל פתאום ה'סעיף הזה בא לי מול העיניים', ואז אני מתחיל לרוץ, אני יודע שאני מרוויח מצוה.

יש גמרא במסכת ברכות (דף ו' ע"ב), אמר רבי זירא, בהתחלה כאשר הייתי רואה את החכמים שרצים לדרשה בשבת, הייתי אומר שהם מחללים שבת, שהרי אסור לפסוע פסיעה גסה בשבת! אבל לאחר ששמעתי את דברי רבי תנחום שאמר בשם רבי יהושע בן לוי, לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, שנאמר, "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג" (יהושע י"א, י'), גם אני התחלתי לרוץ כמותם.

מסיימת הגמרא, אמר רבי זירא, עיקר קבלת השכר של הרצים לשמוע דרשה מפי החכם, הינו עבור הריצה. מה הסיבה? מדוע? ביאר רש"י מפני שרוב השומעים אינם מבינים את הלימוד, הדרשה היתה עמוקה, מלאה חכמה, קשה להבין. לפיכך גם אדם שלא הבין את הלימוד, לפחות מקבל שכר על הריצה. אברהם אבינו ידע שה' משלם על כל מעשה ומעשה, לפיכך "וירץ לקראתם מפתח האהל".

במדה שאדם מודד

במסכת בבא מציעא (דף פ"ו ע"ב) מובא, אמר רב יהודה אמר רב, כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו - עשה הקב"ה לבניו בעצמו. וכל מה שעשה אברהם על ידי שליח - עשה הקב"ה לבניו על ידי שליח. על אברהם נאמר, "ואל הבקר רץ **אברהם**" (בראשית י"ח, ז'), לפיכך "ורוח נסע **מאת ה'**, ויגז שלוים מן הים" (במדבר י"א, ל"א), אברהם טרח בעצמו להביא בשר לאורחים, לפיכך ה' בכבודו ובעצמו - כביכול - הביא לעם ישראל במדבר שלוים. על אברהם נאמר, "**ויקח** חמאה וחלב" (שם), לפיכך, "**הנני** ממטיר לכם לחם מן השמים" (שמות ט"ז, ד'). אם נתבונן נראה, **שה' משלם הרבה יותר ממעשי האדם, אברהם נתן לאורחים פעם אחת לחם, ואילו הקב"ה המטיר לעם ישראל מן במדבר במשך ארבעים שנה!**

עוד מוסיפה הגמ', על אברהם נאמר, "**והוא** עומד עליהם תחת העץ" (שם ח'), לפיכך "**הנני** עומד לפניך שם על הצור והכת בצור ויצאו ממנו מים" (שמות י"ז, ו'). על אברהם נאמר, "**ואברהם** הולך עמם לשלחם" (שם ט"ז), לפיכך, "**וה'** הולך לפניהם יומם" (שמות י"ג, כ"א).

ובהמשך הגמרא, מובאת דעת רבי ישמעאל שסובר, בשכר "והוא עומד עליהם" - זכו לעמוד ענן. בשכר "ויקח חמאה וחלב" - זכו בניו למן. בשכר "יוקח נא מעט מים" - זכו לבארה של מרים. כמה גדול השכר שה' משלם.

טובה מצוה בצער

אולם המפרשים שואלים שאלה גדולה, מדוע דוקא כאשר הכניס אברהם את המלאכים קיבל שכר כה גדול, הרי תמיד אברהם אבינו היה מכניס אורחים? "וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע, וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם ה' אֵ-ל עוֹלָם" (בראשית כ"א, ל"ג). ואם כן, מה היה מיוחד כאן שה' נתן לו שכר גדול כל כך על כל מה שטרח עם המלאכים?

מבארים המפרשים, מצוה שאדם עושה בצער, שוה הרבה יותר ממצוה רגילה! 'טוב אחד בצער - ממאה שלא בצער' (אבות דרבי נתן פ"ג, מ"ו). שני אנשים נכנסים ללמוד בבית מדרש, אחד נכנס ולא מבין כלום, שובר את הראש, חוזר וחוזר ובכח ובמאמץ מצליח להבין, השני לעומתו קורא דף אחר דף, מרגיש כאילו הוא קורא ספרי סיפורים, מי יקבל יותר שכר? **האדם שהתקשה יקבל פי מאה מהאדם השני!**

אותו דבר גם כאן, אברהם אבינו היה ביום השלישי למילתו, היה חולה, סבל סבל רב, ועם כל זה רץ לקבל אורחים, לפיכך ה' השפיע על בניו שכר גדול ועצום כל כך.

---

[3] **א.ה.** וכפי שרמזו דורשי רשומות, 'ממרא' ראשי תיבות: **מ**'ול **מ**'הר **ר**'ופאך **א**'-ל.

בטעמי מצות ביקור חולים ומעלותיה

לך אחר מידותיו!

בתחילת הפרשה התורה מספרת, שהקב"ה שירד לבקר את אברהם אבינו, שהיה חולה מהברית שמל את עצמו בגיל תשעים ותשע. אומרת הגמרא במסכת סוטה (דף י"ד ע"א), אמר רבי חמא ברבי חנינא, מה פירוש הפסוק, "אחרי ה' אלקיכם תלכו" (דברים י"ג, ה'), וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלא כבר נאמר, "כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא" (דברים ד', כ"ד)? - ה' הוא אש, איך אפשר ללכת אחריו?!

אלא באה התורה ללמד לאדם, שעליו ללכת אחר מדותיו של הקב"ה, כמו שהוא מלביש ערומים, שנאמר, "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" (בראשית ג', כ"א) - אף אתה הלבש ערומים. הקב"ה ביקר חולים, שנאמר, "וירא אליו ה' באלוני ממרא" (בראשית י"ח, א') - אף אתה בקר חולים.

מדוע התפנה מקום בין קברי הצדיקים

אני זוכר בתונס, כאשר היינו הולכים לברך 'ברכת האילנות' בחול המועד פסח, היינו הולכים גם לקברי צדיקים, היו קבורים שם רבנים גדולים, כמו הרב יצחק למברוזו מחבר ספר 'זרע יצחק' ועוד.

פעם אחת הלכנו עם רבי אליהו גז זצ"ל[4], והנה כאשר הגענו לבית הקברות, אמר לנו: "אתם רואים את החדר הזה?" השבנו לרב: "כן, אנחנו רואים". ואז סיפר לנו סיפור מעניין. כאן בחדר הזה היו קבורים רק שני אנשים, כל פעם שניסו לקבור באמצע אדם נוסף, לא היה מקום, לא היו מצליחים. והנה כאשר נפטר השר יוסף ביסמוט ניסו לקבור אותו בחדר הזה, ובאורח פלא המקום התרחב וניתן היה לקוברו שם. אמר לנו הרב: אתם יודעים למה זכה לזה? מפני שתמיד כאשר היה הולך ברחוב, היה לוקח איתו גלימה נוספת, כובע נוסף, וכאשר היה רואה איזה תלמיד חכם עם בגדים קרועים, היה 'חוטף' לו את הבגדים שעליו ומלביש אותו בגלימה חדשה, בכובע חדש, מפואר, ולכן היו קוראים לו בכינוי, 'יוסף אל-חטף'. אותו אדם זכה לקיים בזה את דברי הגמרא "מה אני מלביש ערומים - אף **אתה** הלבש ערומים".

שתי סיבות לדבר

מה המטרה במצות ביקור חולים? מדוע ה' ירד לבקר את אברהם ורוצה שננהג גם כן כמותו?

הטור ביורה דעה (סימן של"ה סעיף א') כתב שתי סיבות למצות ביקור חולים. הסיבה הראשונה, **שמתוך כך יבקש עליו רחמים, ונמצא כאילו מחיה אותו**. רבותינו מאמינים שאדם שרואה חולה ומתפלל עליו, בכוחו **להחיות** אותו, לכן אם נלך לבקר את החולה ונתפלל עליו, נוכל לחיותו ולהקימו ממיטת חוליו.

הסיבה השניה, **מתוך שיהיה לידו ויבוא לבקרו, יראה אם צריך איזה דבר, אם צריך איזו תרופה**. אדם שאינו מרגיש טוב, לא יכול לצאת לקנות מוצרי מזון, להכין אוכל, לקנות תרופות, לכן כאשר אדם בא לבקר את החולה, הוא רואה אותו ויודע מה הוא צריך.

כאילו שופך דמים

הגמרא במסכת נדרים (דף מ' ע"א) מספרת סיפור מעניין. מעשה בתלמיד אחד מתלמידי רבי עקיבא שחלה, ולא נכנסו חכמים לבקרו. הגמרא מדגישה שהחכמים לא באו לבקרו, כנראה כל אחד אמר 'ותלמוד תורה כנגד כולם' (פאה פרק א' משנה א'), אולי היו סבורים שעדיף להמשיך ללמוד תורה... אבל כששמע רבי עקיבא שתלמידו חולה, הפסיק את הלימוד ונכנס עם תלמידיו לבקרו. כאשר נכנסו לשם ראו שהבית מלוכלך, מאובק, אי אפשר לנשום, מיד ניקו את הבית, אִווררו אותו, וכתוצאה מכך התלמיד הבריא.

אמר התלמיד לרבי עקיבא: "רבי, החייתני!" - בזכות הביקור שלך נשארתי בחיים! מסיימת הגמרא ואומרת, יצא רבי עקיבא ודרש, **כל מי שאינו מבקר חולים - כאילו שופך דמים**. מכאן אנו למדים כמה חשוב לשים לב על מצות ביקור חולים.

---

4. שהיה גדול מאד בתורה, שימש כחבר בבית הדין עם מר אבי האיש מצליח הי"ד, וכן מרן ראש הישיבה הכ"מ מספר, שממנו למד וקיבל את כח העיון.

אין לו חלק לעולם הבא!

ביום חמישי שעבר (ח' במר חשון תשפ"ו), התקיימה עצרת גדולה בירושלים[1]. היה מאד מרגש לראות כמה תומכים יש לתורה, כמה אוהבים יש לתורה, זה היה דבר גדול מאד[2].

אבל רציתי לדבר על האסון שקרה בסוף. בהתחלה שמענו שבחור נפל מאחד הבניינים, אבל אחר כך אמרו שהוא התאבד (לפני כחמש שנים גם כן שמענו על אדם חרדי שהיתה לו איזו בעיה והתאבד), וצריך לעורר על כך. אלו שחושבים חלילה להתאבד בגלל שהם נמצאים כעת במצב קשה, צריכים לדעת שלאחר שיתאבדו המצב שלהם יהיה קשה פי אלף!!

רבותינו אומרים[3], המאבד עצמו לדעת, אין לו חלק לעולם הבא! גם אדם שסובל בעולם הזה, יש לו בעיות וקשה לו - אחרי שמונים-תשעים שנה הסבל יגמר. אבל אדם שחלילה ילך ויתאבד אין לו חלק לעולם הבא. לעד! לנצח! איבד את הכל ברגע.

ואל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך

לפני כחמש שנים כאשר קרה מקרה דומה, קראתי בישיבה מדבריו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, שכתב באריכות בספר 'ענף עץ אבות' על המשנה (פרק ד' משנה כ"ב), "ואל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך".

---

1. **א.ה.** כוונת מוה"ר לעצרת רבבות עמך בית ישראל, שהתאספו כמחאה על גזירת גיוס בני הישיבות, ועל שלוקחים בחורים שיושבים ועוסקים בתורה למעצר, על לא עוול בכפם.

2.רציתי לשכור אוטובוסים בשביל הבחורים, אבל אמרו לי: "במקום אלף ושמונה מאות ש"ח כבכל יום רגיל, היום התשלום הוא חמשת אלפים ש"ח", לא הייתי יכול לעמוד בסכום גדול כזה. לכן את הבחורים הגדולים שחררתי שיסעו באוטובוסים, אבל את תלמידי הישיבה קטנה פחדתי לשחרר לבד, הם עדיין קטנים, פחדתי מאסונות, השארתי אותם בישיבה, אמרתי להם, "מי שאבא שלו יכול לבוא לקחת אותו יחד אתו שיסע, מי שלא - שישאר בישיבה וילמד תורה".

3. א"ה. כן מבואר מהמסופר על דואג שהרג את עצמו (עיין מדרש תהלים מזמור ק"כ, ד'), וכן מהמשנה במסכת סנהדרין "שלשה מלאכים וארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא, ואחד מההדיוטות הוא אחיתופל שעליו נאמר בנביא, "ויצו אל ביתו ויחנק" (שמואל ב' י"ז, כ"ג), וכן מהמעשה של ההוא כובס במסכת כתובות (דף ק"ג ע"ב).

הרב העתיק שם מספר 'מנחת אליהו' של הגאון רבי אליהו הכהן האתמרי זצ"ל, שחי לפני כשלוש מאות שנה. ופגש רוח שאיבדה עצמה לדעת. עכשיו אין מספיק זמן לקרוא את הכל, לכן אקרא רק את הקטע האחרון[4].

הרב אומר: שאלתי אותו מה עשו לו במותו? ואמר: מיד כשיצאה נפשו מהגוף, נטרפה בפתע פתאום בבהלה גדולה, ושמו אותו בכף הקלע והוא הושלך סמוך לפתח גיהנם שמפאת ירושלים (וכמבואר בעירובין יט.), ומיד יצאו רבבות של רשעים מגיהנם ודחפו אותו בשבטי אש ואמרו: "סורו טמא קראו למו". גם המחבלים אשר נתנו עליו לשמור אותו היו מכים בו בחזקה עד שנתפרקו כל החוליות שבנפשו, ותהי המכה גדולה, עד שברח ופרח באויר, ורדפו אחריו המחבלים והיו מכים אותו הכאות רצופות בכח גדול בלי חמלה ובלי שום ריוח בין מכה למכה, עד אשר אין הפה יכול לספר. **וכל מי שלבוש בחומר הגוף לא יכול להבין עוצם המכות הללו.** לא שלותי ולא שקטתי אפילו לרגע קט" (עד כאן עיקרי הדברים, ומי שרוצה לראות כל המאמר בספר 'ענף עץ אבות', יראה ויקרא).

רבותי, יהי רצון שלא יקרו עוד מקרים כאלו. אבל אדם שנמצא בצרה וחושב להתפטר מהצרה על ידי שיתאבד, צריך לדעת שהוא נכנס לצרה גדולה יותר שהוא לא יצליח לצאת ממנה לעולם (ה' יתברך ירחם על המסכן הזה שהתאבד ויתן לו רחמים).

---

[4] **א.ה.** הבאנו כאן עיקרי הדברים לתועלת הקוראים: אחר שמספר הרב כי הוא השביע וגזר על הרוח של אותו אדם שיאמר מי הוא. התחיל לספר: "אני אברהם סניור די קורוניאל, שחנקתי את עצמי בעבור עניי סמוך לזמן חופתי ונישואי, כי לא היה בידי להוצאות החופה, ובחרתי מוות מחיים מרוב צער ובושה. וידוע למעלת כבוד תורתו שהייתי בעל תשובה במשך כמה שנים קודם מותי, והייתי לבוש שק ואפר על עוונותי, והרביתי בתעניות אין מספר, וקודם שחנקתי את עצמי צמתי שלשה ימים ושלשה לילות, ועשיתי צדקות אולי יועילו להגן עלי, ולהצילני מן העונש ממה שאיבדתי עצמי, והתוודיתי כמה וידויים קודם מותי. אבל לא הועיל לי כלום, ואדרבה המלאכים הממונים עלי מכבידים מכתם עלי, באומרם: איך אבדת כל מה שיגעת וטרחת בכמה תעניות וסגופים שעשית על עוונותיך, וכבר היית רצוי ושלם לפני הקב"ה, והחלוק שנעשה מהתשובה ומעשים טובים שעשית היה שלם, וכעת אין בו מתום...". ומוסיף הרב בעל שבט מוסר וכותב, "ואני המחבר, הכרתי את האיש הזה בחיים חיותו, והיה בעל תשובה גמורה, וידעתי טבעו הטוב, ומידי פעם היה שואל ממני תיקון ותשובה על עוון פלוני ופלוני, והסיגופים הנדרשים לתקון העונות". וכאן ממשיך הרב ומעיד "שאלתי אותו מה עשו לו במותו?" וכו'.

מי שבירך אבותינו הקדושים והטהורים אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרון, יוסף דוד ושלמה, וכל הקהילות הקדושות והטהורות, הוא יברך את כל השומעים בכל אתר ואתר, מלכא דעלמא הוא יברך יתכון, ויזכה יתכון, וישמע בקל צלותיכון. וימלא ה' יתברך כל משאלות לבכם לטובה ולברכה. ונשמע ונשמיע רק בשורות טובות ישועות ונחמות. רפואה שלימה, בריאות איתנא, זיווגים טובים בקלות, בנחת ובשמחה. וכל מי שעדיין לא זכה לילדים הקב"ה יפקדהו בבנים זכרים של קיימא, בריאים ושלמים, אמן ואמן.

בהילולא לרבותינו הגאונים מרן רבנו עובדיה יוסף ומורנו הרב משה הלוי זצוק"ל בישיבה

בהילולא לרבותינו הגאונים מרן רבנו עובדיה יוסף ומורנו הרב משה הלוי זצוק"ל שע"י ישיבת ברכת ה' בנתיבות

ממלכת התורה כסא רחמים

עורכים: הרב אלעזר חדאד והרב שילה סעדון **הגהה וביקורת:** הרב יהושע כהן. **עורך ראשי:** הרב י. מ.
יו"ל ע"י: ישיבת "כסא רחמים", **ניתן להשיג את העלון:** a0733718074@gmail.com **ליצירת קשר:** 0533-121357
תמונות: עובדיה חדוק, אלחי טל, משה אהרון חדד, ש.פ.ה